

duidelijk niet. Binnen een al bij al realistisch bedoeld kader vallen fantasietjes onvermijdelijk uit de toon. Overigens, om alle misverstanden te vermijden: de kwestie is niet dat dergelijke ongerijmdheden zich überhaupt voordoen, maar wel dat de logica van het concept niet verhindert dat ze als dusdanig worden ervaren. Je kunt de toeschouwer rustig appels voor citroenen verkopen, maar dan moeten die appels wel keurfruit zijn en dient de koper ten minste de kans te krijgen in de metamorfose te geloven. Dat veronderstelt enige handigheid en vooral wat zin voor consequentie. Bij gebrek daaraan wordt het, wat mij betreft, een ergerlijke bedoening en, wat erger is, raakt het concept ondergraven.

Zin

Wat ons tot de tweede vraag terugbrengt: heeft dit soort ingreep in 's hemelsnaam zin? Ongetwijfeld. Maar op voorwaarde dat hij gefundeerd is. Blijkens het programma moet dat fundament in casu worden gezocht in de buurt van de tegenstelling tussen de marginale zonderling en de gevestigde burgerij. In de voorstelling is daarvan echter, op het eerste gezicht, niet danig veel te merken. Je voelt je bijgevolg niet direct geroepen, zoals Decker dat wenst, voor de titelheld partij te kiezen. Want wie tegen Falstaff is, is namelijk voor de bourgeoisie. Voor wie, dacht u, is het publiek van De Munt? En heeft het ongelijk wanneer blijkt dat de stappende meiden van Windsor stukken opwindender zijn dan de parasiterende Sir John? Overigens, was deze problematiek speciaal aan de orde halverwege de twintigste eeuw? Mei '68 lijkt alleszins nog ver.

Eerlijkheidshalve moet worden gezegd dat er gepoogd wordt die tegenstelling visueel weer te geven, inzonderheid op het spelniveau. Falstaff speelt vrij ingehouden en, laten we maar zeggen, realistisch. De rest doet het in sneltreinvaart, met een neiging tot overacting en slapstick. Kluchtig, dus luchtig en

vluchtig, zodat je a posteriori tot het besluit komt dat de stationsanimatie wellicht staat voor het jachtige maar fantasieloze leven van de doorsnee burgers, en het *dolce far niente* van Falstaff voor het rijkge vulde bestaan van de geitenwollensokkendrager. Maar als dat zo is, waarom zit Sir John dan zo ijverig achter centen aan?

Het probleem met die accentlegging (op de tegenstelling) is echter niet zozeer dat zij in het ijle zweeft (er zit beslist ergens kritiek op de bourgeoisie in het stuk, en burgerlijke waarden als eer, bezit en dies meer worden inderdaad beurtelings opgehemeld en onderuitgehaald), maar wel dat bedoelde tegenstelling nauwelijks als motor van de handeling kan worden opgevoerd (domme mannen versus pientere vrouwen en liefde versus geld lijken terzake, bijvoorbeeld, al een stuk pertinenter).

Aangezien Deckers lezing er derhalve meer opgeplakt dan uitgepuurd lijkt, kan ze ook niet anders dan alleen maar zijdelings aan bod komen: een beetje kritiek maar niet te snedig, een beetje vuil maar niet genoeg om het fraai ogende decor te besmeuren, een beetje ironie maar niet te veel om van de burleske toch maar geen satire te maken.

Ook dit wrekt zich uiteindelijk in het eindtafereel: om een groep in zijn hemd te zetten, bestaat er sinds mensenheugenis geen makkelijker procédé dan een verkleedpartij die de 'ware aard' aan het licht brengt. Zoals in de dagbladpers (cf. Stephan Moens in *De Morgen*) al te lezen stond, kan met wat uitgelopen lipstick of een wat kromme ster echter niet worden volstaan om duidelijk te maken dat de carnavaleske burgerij van Windsor een kneuterig allegaartje is. Wie brokken wil maken, moet wel iets driftiger tekeer gaan en, om maar iets te zeggen, die aanminnige vrouwtjes van Windsor bijvoorbeeld voorstellen als regelrechte *bitches*. Nogmaals: dat alles, gesteld dat deze problematiek inderdaad aan de orde is, wat voor mij betwijfelbaar blijft in een stuk

waarvan de slotsom luidt dat iedereen iedereen hoorns opzet en dat de wereld niet meer is dan een gigantische klucht. Als iedereen in het gekkenhuis zit, heeft het dan nog belang te weten in welke afdeling? En als een opera (net als Verdi's muzikale leven) eindigt met een fuga (zowat de stiling van het meerstemmige leven zelf), moet er dan nog naar tegenstellingen worden gezocht?

Enfin, wat er ook van zij, de bedoelingen van de regisseur komen niet echt uit de verf, de diepere gronden lijken erbij gesleurd en de talloze ongerijmdheden benemen je de lust ook nog te gaan doen alsof die fundamenten enerzijds overduidelijk blijken uit de enscenering en anderzijds het stuk in zijn ware en hedendaagse gedaante reveleren. Als slotsom krijg je dus een soort theater dat, ondanks een modieus vernisje en een spaarzaam snuijfe maatschappijkritiek, oubolliger en zelfs minder suggestief overkomt dan een rechttoe rechtaan enscenering van de oude stempel.

Erg jammer allemaal, vooral omdat de voorstelling qua uitvoering van een technisch hoogstaand niveau is: wat er staat mag dan al betwistbaar zijn, het staat er meer dan stevig dankzij een zich met volle overgave inzetende cast en figuratie. En, het moet gezegd, Decker verstaat de kunst om zowel individuele spelers genuanceerd in (zijn lezing van) hun rol te helpen als een massa volk gedifferentieerd op de scène te laten evolueren.

Last but not least, vertoont de voorstelling muzikaal nauwelijks zwakke plekken. Wat je dank zij huisdirigent Pappano van het orkest te horen krijgt, verklankt waar het in dit stuk eigenlijk om gaat: om kolkend en bruisend leven, met zijn uitschieters en excessen, met zijn lach en een traan, met zijn waaier aan toonaarden die uiteindelijk gestileerd versmelten in de nog steeds verrassende eindfuga. De bezetting is navenant, behoorlijk homogeen en van prima kwaliteit, met Susan

Chilcott als vrouwelijke hoogvlieger en José van Dam als gedroomde Falstaff. Van nature seigneur genoeg om te doen geloven in het adellijke verleden van zijn personage en acteur genoeg om de protserigheid ervan geraffineerd uit te beelden (beurtelings ontroerend, menselijk, op bepaalde momenten zelfs onweerstaanbaar grappig), heeft Van Dam op zijn zestigste niet alleen de leeftijd van de rol, maar ook nog de stem om de hele partij met glans te dragen. Een schitterende Falstaff. Helaas op het verkeerde spoor. ●

Rud Vanden Nest

FALSTAFF

Een opera van Giuseppe Verdi

MUZIKALE LEIDING Antonio Pappano
REGIE Willy Decker
DECOR EN KOSTUUMS John Macfarlane
BELICHTING David Finn
CHOREOGRAFIE Athol Farmer
DRAMATURGIE Stefan Poprawka
ZANGERS José van Dam,
Susan Chilcott, Michael Volle,
Patrizia Biccirè, Gwyn Hughes Jones,
Mariana Pentcheva, Arild Helleland,
Fredrika Brillembourg, Sergio Bertocchi,
Mario Luperi
SYMFONIEORKEST EN KOOR de Munt
PRODUCTIE de Munt, Brussel
COPRODUCTIE Teatro Comunale di
Firenze en Opéra National de Lyon